Aalto University
School of Engineering

Kuuleminen U 5/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o (EU) 347/2013 kumoamisesta
Talousvaliokunta

10.3.2021
Professori Sanna Syri
Energiatekniikka ja energiatalous
Aalto-yliopisto, Insinööritieteiden koulu

Taustaa

- EU:n sähkö- ja maakaasumarkkinoiden keskeinen tavoite 1990-luvulta lähtien on ollut yhtenäisten, kilpailtujen markkinoiden aikaansaaminen EU:n alueelle, mikä tuo markkinoihin tehokkuutta ja etua kuluttajille.

- Sähkömarkkinoiden perusperiaate/-tavoite on että tuotanto rakennetaan markkinaehtoisesti ja kilpaillusti. Sähköverkkoliitännät maksaa/pitäisi maksaa tuotannon rakentaja yhdenvertaisilla periaatteilla.

- EU:n erityinen tuki rajat ylittävän energiainfrastruktuurin kehittämiselle on erittäin tärkeä. Sekä markkinoiden kehittämiselle että EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamiselle on erittäin tärkeää että sähkönsiirtoa vahvistetaan ja mahdollistetaan vähähiilisten kaasujen infrastruktuuri. Suomelle toteutunut maakaasuyhteys Virosta on tärkeä ja siihen saatiin 75% tuki.

- EU:n tavoite v. 2050 on hiilineutraalius. Tämä on erittäin tärkeä ja kannatettava tavoite.

S. Syri on sivutoimisesti Fingridin hallituksen jäsen. Tässä esityksessä ei kommentoida Suomea koskevia sähköverkkoasioita.

Öljy- ja maakaasuinfrastruktuuri

- Öljyputkien poistaminen PCI-hankekategorioista on kannatettavaa ja linjassa ilmastotavoitteiden kanssa.

- Infrastruktuurihankkeiden kestävyysvaikutusten arviointi sitovana osana suunnitelmia on kannatettavaa, ja tämän tulisi olla tieteeseen perustuva ja keskeinen kriteeri päätöksenteossa. Kriteeristö tulee valmistella huolella, avoimesti ja parhaaseen tietoon perustuen.

- Maakaasuputkistohankkeiden poistaminen listalta on myös oikein. Maakaasun toimitusvarmuus on vakava kysymys Keski- ja Itä-Euroopassa (kotien lämmitys, sähköntuotanto). Yleisesti ottaen Keski-, Etelä- ja Itä-Euroopan lämmityssektori on aivan liikaa maakaasu- ja öljylämmityksen varassa, tämä on suuri haaste tiellä hiilineutraaliuteen. Tämän sektorin muutoksen saamiseen pitäisi kiinnittää EU-politiikassa paljon enemmän huomiota.

Maakaasuinfrastruktuuri

- Valtioneuvoston kanta, että yksittäisiä maakaasuhankkeita voitaisiin edelleen tukea Keski- ja Itä-Euroopassa on mielestäni ongelmallinen. Tällä hetkellä PCI-statuksen saaneita hankkeita ei tule perua, mutta uudessa asetuksessa ei pitäisi jättää poikkeusten mahdollisuutta.

- Mahdollisuus yksittäisten maakaasuhankkeiden pääsyyn jatkossakin PCI-hankkeiksi antaisi väärän signaalin alueelle ja hidastaisi ilmastotavoitteisiin pyrkimistä. Myös näihin hankkeisiin pitäisi vaatia mukaan ilmastotavoitteiden mukainen elementti (esim. vedyn/biokaasun tuotanto ja siirto). Asiassa on monitahoisia poliittisia ulottuvuuksia. Esimerkiksi Unkarilla on läheiset energiasiteet Venäjään ja Venäjältä ostettava maakaasu on Unkarille edullista, mikä tukee Unkarin nykyhallintoa.

Rakennusten lämmitys EU:ssa 2050 asti

Figure 44: Non-electricity fuel consumption in buildings.

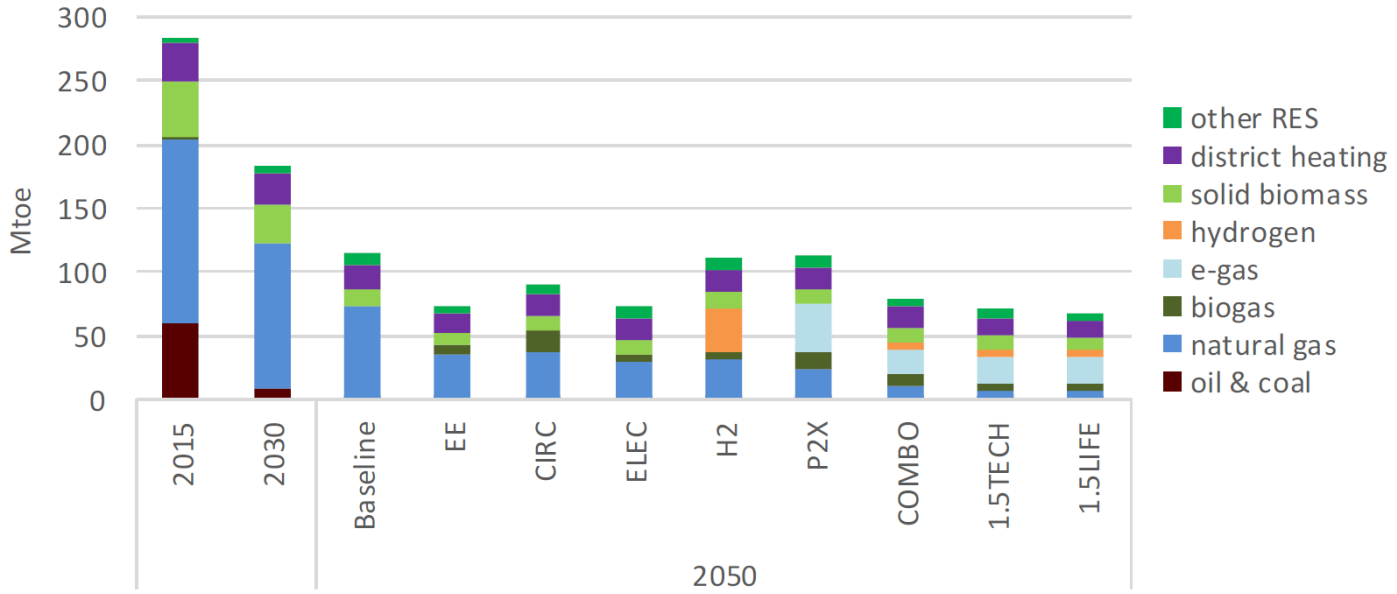

Source: PRIMES.

Energiankulutus vähenee energiaremonteilla, mutta maakaasu ja biomassa edelleen käytössä v. 2050.

EU:n kokonaisprimäärienergian (kaikki sektorit) kulutus oli 1350 Mtoe v. 2019 (Eurostat)

IN-DEPTH ANALYSIS IN SUPPORT OF THE COMMISSION COMMUNICATION COM(2018) 773 A Clean Planet for all - A European long-term strategic vision for a prosperous, modern, competitive and climate neutral economy
https://ec.europa.eu/knowledge4policy/publication/depth-analysis-support-com2018-773-clean-planet-all-european-strategic-long-term-vision_en

Merituulivoima

- Ei ole EU:n vapaiden, kilpailtujen sähkömarkkinoiden periaatteen mukaista että ehdotetaan valtioille merkittävää roolia kansainvälisissä merituulivoimahankkeissa ja sähköverkkokytkennän kustannusvelvoitetta muulle kuin tuulipuistojen omistajille, sekä mahdollisesti kustannuksia myös muille kuin kyseisille valtioille.
- Tällä hetkellä merituulipuistoja Keski-Euroopassa toteuttavat pääosin yritystoimijat. On todennäköistä että kansainvälisten merituulipuistojen kasvu jatkuu alueella, ja tämä pitäisi toteuttaa yritysvoimin.
- Jos ko. Merialueiden tuulivoimaloiden kytkennät velvoitettaisiin rakentamaan kansallisten sähköverkko-operaattoreiden/yhteiskunnan varoista, se vääristäisi kilpailua suhteessa muihin tuotantomuotoihin ja -alueisiin.
- Valtioneuvoston kanta että jäsenmailla tulisi säilyä valta hyväksyä PCI-hankkeet, jotka liittyvät sen alueeseen, ja niistä aiheutuvat kustannukset sekä pystyä edelleen itsenäisesti määrittelemään energiantuotantomuotonsa (SEUT artikla 194), on kannatettava ja vastaa Suomen etua.

S. Syri on sivutoimisesti Fingridin hallituksen jäsen. Kommenttini koskevat EU:n ja suomalaisen yhteiskunnan näkökulmia.